

TELO

Julija Budič

Vsak posameznik se rodi v telo, ki postane nosilec njegovega identitete in skozi katerega raste ter izkuša svet. Je biološka gmota, ki za nas opravlja osnovne preživetvene funkcije. Če zanj le malo prijazno skrbimo, nam omogoča, da živimo iz dneva v dan v mnogoterosti naših vsakdanjikov.

Telesa lahko razumemo skozi anatomijsko in medicino ali kot način proučevanja družbene organizacije (po Ramšak 2005). Telo namreč ni zgolj biološko dejstvo, temveč je vedno tudi kulturno oblikovano in historično umeščeno. Je stalnica v posameznikovem življenju, na katero družba in posameznik pripisujeta različne pomene. Posamezniki vsakodnevno na različne načine krasimo svoja telesa z nego kože ali las, dišavljenjem, oblačilnim videzom, nošenjem nakita ali pa s preoblikovanjem telesa, kot so krepitev mišic z vajami, prehranjevalnimi navadami, prebadanjem, tetoviranjem, skarifikacijo, kozmetičnim odvzemanjem ali dodajanjem. Tudi osnovni načini rabe telesa, kot so hoja, položaj spanja ali umivanje zob, so kulturno specifični in naučeni skozi proces socializacije, da ta raba za nas postane avtomatična in ponotranjena (po Mauss 1996). Telesa so tako ogledala družbe, v kateri živimo, saj vanje vnašamo kulturo.

To pomeni, da razumemo in uporabljamo svoja telesa na načine, značilne za družbo, v kateri živimo, vendar prakse preoblikovanja, spreminjanja in krašenja telesa zaznavamo po vsem svetu, saj je prav modifikacija telesa ena izrazito človeških lastnosti (po Rescher in Koo 2004). Ljudje to počnemo skozi različne prakse že od začetka obstoja človeštva in s tem izražamo svojo identiteto, status ali pripadnost. S preoblikovanjem in krašenjem telesa izražamo ideje o lepoti. Lepota ni univerzalna, temveč subjektivna, kulturno pogojena in spreminljiva. Tako je bilo na primer pri nas nekoč okroglo telo povezano z zdravjem in premoženjem, danes pa je uspešno in zdravo telo vitko, saj naj bi nakazovalo zmogljivost samokontrole in produktivnosti znotraj kapitalističnega sistema. V lepotnih idealih neke družbe se odražajo tudi vrednote in prepričanja družbe. Telo, ki ga krasimo in spreminjamo, je tako »simbolni pokazatelj družbe« (Re-

ischer in Koo 2004), v kateri živimo. To pomeni, da je telo kot besedilo (po Douglas 1970), iz katerega lahko razberemo družbeno strukturo in razumemo družbo, v kateri telo živi.

Ne le, da se v telesu zrcali družba, temveč jo hkrati s telesi tudi ustvarjamo. Telo v družbi deluje kot medij, ki s svojim delovanjem usmerja delovanje družbe in jo lahko tudi spreminja (po Csordas 1994). Zato je spreminjanje in krašenje telesa na načine, ki niso družbeno normativno zaželeni, razumljeno kot upor družbenim idealom in ponuja alternativne možnosti za razumevanje teles in telesnih praks. Trajne poslikave telesa oziroma tetoviranje so razširjene v vseh geografskih in časovnih razsežnostih ter imajo različne zaščitne, ritualne in simbolne funkcije. Ta način spreminjanja in krašenja telesa je bil na našem prostoru pogosto sprejet s predsodki, vendar se s pogostostjo tetoviranja med mladimi danes tudi ta pogled spreminja. Iz tega lahko razumemo, da se družbeni svet zrcali v telesih, skozi telesa ga spoznavamo in ga lahko tudi spreminjamo.

Viri in literatura:

- Csordas, Thomas J.** 1994 Introduction: the body as representation and being in the world, v: *Embodiment and experience: the existential ground of culture and self*, Cambridge, New York, Melbourne: Cambridge University Press, str. 1 – 24.
- Mauss, Marcel.** 1996 (1934). *Telesne tehnike*, v: *Esej o daru in drugi spisi*, Ljubljana: Studia Humanitatis, ŠKUC, str. 201 – 226.
- Ramšak, Mojca.** 2005. Etnologija telesa, *Etnolog* 15=66 (1), str. 17 – 28.
- Reischer, Erica in Kathryn S. Koo.** 2004. The Body Beautiful: Symbolism and Agency in Social World, *Annual Review of Anthropology* 33 (2004), str. 297 – 317.

Ilustracije prispevala: Naja Ražem